

Генерал Никола Колев, начелник Генералштаба Бугарске армије

ПРИЈАТЕЉСТВО СУСЕДА

Нашим колегама у оружаним снагама Србије и Црне Горе поручујем да са оптимизмом гледају на будућност, да иду у корак с временом. Биће доста препрека, много изазова и искушења, али воља и разум побеђују све. На крају, сви проблеми су привремени, брзо одлазе у историју, а када људи мисле о будућности и својој деци, наћи ће решења и за њих.

Заједничка вежба Војске Србије и Црне Горе и Бугарске армије била је повод да се 10. новембра сретну начелници генералштабова двеју војски, генерал Никола Колев и генерал-потпуковник Љубиша Јокић. Том приликом разговарали смо са начелником Генералштаба Бугарске армије о протеклој вежби, реформама Бугарске армије, учешћу у мировним операцијама, искуствима из Партнерства за мир и Натоа и другим питањима.

Господине генерале, како оцењујете заједничку вежбу Војске Србије и Црне Горе и Бугарске армије и колико ће она допринети даљем развоју односа између две оружане снаге?

– Најпре бих желео да захвалим на вашем интересовању које показујете према Бугарској армији, а што се вежбе тиче моја је оцена изузетно висока. Резултати ове вежбе не би могли да се посматрају само са аспекта резултата на полигону. Она има много шири значај и размере, као један изузетно важан корак напред у развоју наших добросуседских односа и наших оружаних снага. Вежба допринеси и спровођењу духа наше заједничке политике да у границама својих могућности предузимамо све како бисмо били гарант боље сигурности на Балкану.

Што се тиче тактичког аспекта, показан је висок ниво професионализма припадника наших двеју армија, почев од тога да они схватају своје обавезе и да у складу са тим улажу огромне напоре на непрекидном усавршавању војничких вештина и савлађивању нових техника, како би се сви ми осећали безбеднијим, јер располажемо способном и сигурном војном силом и заштитом.

Бугарска армија последњих година спроводи велике реформе. Докле сте у томе стигли и шта вас још очекује?

– Услед нових реалности на геостратешком плану, распада Варшавског уговора, промена политичког и економског статуса Бугарске, били смо принуђени да спроведемо озбиљне реформе у складу са новим опасностима по мир и безбедност, реалним економским и демографским могућностима земље. Морам да истакнем да су реформе које смо до сада спровели у армији биле изузетно болан процес, и за друштво и за Бугарску армију. Били смо принуђени да више него преполовимо људство у армији, да преместимо и реструктуришемо јединице и команде. Затворили смо преко 700 објеката војне инфраструктуре, напустили десет ваздухопловних база, бројне велике гарнизоне и много полигона.

Међутим, највећим успехом у реформи војске сматрам промену у мишљењу људи у армији. Они су схватили да нови изазови, нови захтеви према оружаним снагама, траже и нова знања и вештине. Бугарски официри, подофицири и војници веома упорно и озбиљно савлађују нова сазнања о свету, о новим претњама, од којих је тренутно тероризам највећа. Истовремено, ми свакодневно развијамо

своју способност да пружимо сву неопходну помоћ становништву у ванредним ситуацијама као што су поплаве, земљотреси и акциденти у индустрији, због тога што су инвестиције у војсци заиста огромне и њих морамо користити на најбољи могући начин. Процес реформи није завршен, јер је за нас чланство у НАТОу нови изазов.

Упоредо са реформом остварујемо и процес професионализације Бугарске армије. Према одлуци државног врха, до 2010. године Бугарска армија биће у потпуности професионална, што у суштини значи да после 2010. године неће бити обавезног служења војног рока. Та медаља има две стране. Према нашој традицији сваки здрав мушкарац жели у војску. С друге стране, код садашњих младих људи више нема некадашњег афинитета ка служењу војног рока – све више се оријентишу ка науци, желе да се потврђују на професионалном плану... Нови изазови сигурности и задаци армија захтевају да оружане снаге имају мањи састав али и да сви војници, официри, подофицири и морнари морају бити много боље припремљени и оспособљени. Требало би да то буде једно ново занимање, нова професија, која ће омогућити да са мање ресурса у људству извршавамо обимне послове и задатке.

Читаоце нашег магазина сигурно ће интересовати ваша искуства из Партнерства за мир и из НАТОа у који сте примљени пре годину и по дана?

– Позната нам је жеља ваше земље да се укључи Партнерству за мир. Ми подржавамо та настојања, и у структурама НАТОа, на војном и политичком нивоу, и на билатералном плану. Морам рећи да је у време када је Бугарска била чланица иницијативе Партнер-

Генерал Никола Колев, начелни

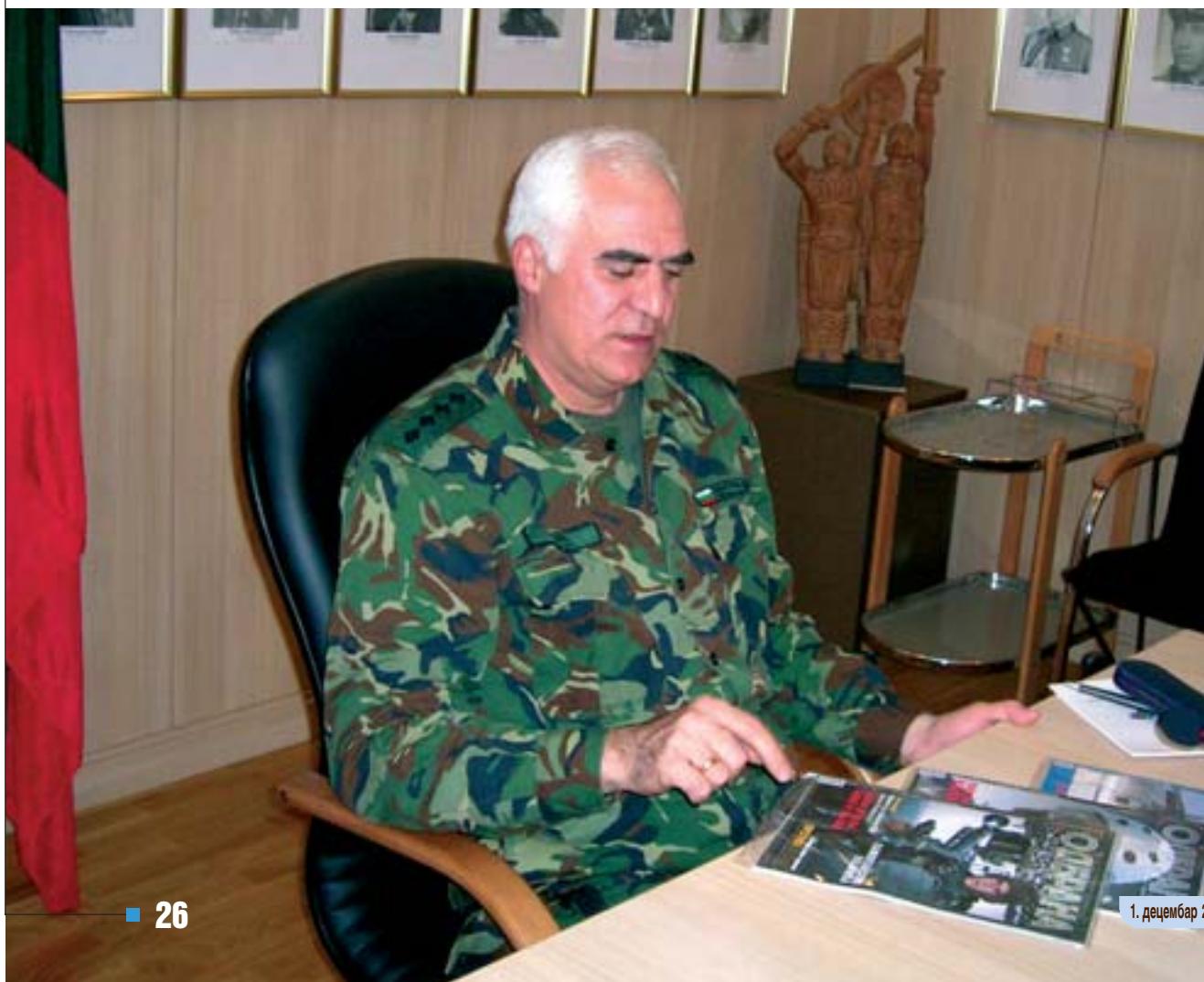
ство за мир остварено доста тога позитивног. То нам је омогућило да боље сагледамо стандарде НАТОа, његове захтеве, да стекнемо нову културу у погледу организовања и вођења различитих врста операција, да се информишемо о новим технологијама, наоружању и техници. Једном речју, сматрам да је то био веома користан период за реформу наше армије.

Хтео бих да кажем да је било и грешака, али вама је познато да су промене у овој нашој области изузетно динамичне. Стално се сусрећемо са новим изазовима по безбедност, новим захтевима у погледу структуре, опреме, наоружања, програма обуке и припрема. Не постоје једном заувек написани уџбеници, неке пишемо управо сада, тако да сматрам да наша сарадња у овој области може бити изузетно корисна.

У којим је мировним мисијама учествовала Бугарска армија и каква су ваша искуства у томе?

– Бугарска армија тренутно учествује у више мировних операција у свету, које се изводе у различитим условима. Бугарски контингент учествује у операцији НАТОа на Космету и у операцији Европске уније у Босни и Херцеговини. Такође, присутни смо и у операцији коалиционих снага у Ираку, те у операцијама НАТОа у Авганистану. Свака од њих је специфична сама по себи, јер се одвија у различитим климатским условима и окружењима, а изражене су и разлике у култури и религијама локалног становништва. Свака операција има своје специфичне захтеве и свакој од њих ми прилазимо конкретно – у погледу структуре, састава, претходне припреме и наоружања.

У почетку смо им прилазили без икаквог практичног искуства, имали смо само теоретске информације. Ипак, постепено смо

Генералштаба Бугарске армије

стицали сопствена сазнања, која стално уграђујемо у програме припрема састава и наоружања за сваку следећу акцију. Ради се о једном непрекидном процесу. Свакодневно научимо по неку новину и то уносимо у свој рад, јер и противник у Ираку и Авганистану свакодневно мења своју тактику и смишља нешто ново.

Нажалост, део тог искуства стекли смо по цену људских жртава. Има и погинулих бугарских војника у Ираку. До сада је погинуло 13 наших припадника – војника и официра. Надам се да их неће бити више, али таква је наша професија, она је ризична и сваки припадник Бугарске армије то прихвата као део професије и мисије. У исти мах он се стара да буде бољи и бржи од свог противника, да сачува сопствени живот и изврши поверени задатак.

Још нешто је изузетно значајно. Учешће и тим мисијама је најбоља школа за оспособљавање и припрему нове армије, јер никаква припрема на било ком полигону то не може да замени. Једно је учити на полигону, а сасвим друго када се војник нађе у конкретной средини, где његов противник није замишљен, јер је свестан тога да сваког часа може бити нападнут иза сваког ћошка. Другим речима, за нас је веома важно да учествујемо у мировним операцијама како са политичког аспекта, доприносимо успеху тих операција, тако и са професионалне тачке гледишта јер стичемо непроцењиво искуство.

Многе војске, посебно оне у средње развијеним и неразвијеним земљама, имају проблема са финансирањем. Каква је ситуација у Бугарској?

– Комисија за одбрану Народне скупштине Бугарске разматра буџет за наредну годину. Када се ради о одбрани, сигуран сам да нема војног руководиоца, без обзира на то да ли је у САД, Француској, Немачкој или у Русији, који ће рећи да је војни буџет довољан. Ја такође кажем да је недовољан, али у сваком случају не можемо бити незадовољни, јер последње две године наша влада и парламент спроводе доследну политику и за потребе одбране издвајају око 2,6 процената бруто националног производа земље. Као проценат то није мало, али као апсолутни износ није много, јер наш бруто национални производ није велики. У тим оквирима ми спроводимо реформе, модернизацију, текуће издржавање армије и финансирамо наше учешће у мисијама у иностранству, што никако није лако. Верујте ми, потребна је велика вештина у управљању и располагању новчаним ресурсима, како бисмо за сваки издвојени лев уложен у одбрану, остварили најбољи могући ефекат.

Прошле године наша влада усвојила је 11 основних пројеката за модернизацију Бугарске армије, обезбеђивање нових система наоружања и технике за Копнену војску, Воздухопловне снаге и Морнарицу. Ради се о веома скупим пројектима, чија ће реализација потрајати десетак година.

Стиче се утисак да односи између Војске Србије и Црне Горе и Бугарске армије никада нису били бољи. Да ли се слажете са таквом оценом?

– Колико знам историју, а мислим да је знам добро, слажем се са вашом оценом да наши узајамни односи никад нису били бољи, него што су у овом тренутку. Ипак, мислим да је то само почетак још свобухватнијих односа и шире сарадње. Нашалили смо се и рекли да и ми и ви немамо намеру да селимо нашу земљу и наш народ одавде, без обзира на то ко ће у ком блоку бити. Дакле, и даље остајемо суседи. Ничег лепшег нема од тога да су суседи пријатељи, да живе добро, да тргују а не да ратују. То је наш заједнички став. Тако да ћемо се ми и даље ангажовати у правцу ичања сарадње између наших армија, што ће, верујемо, омогућити и политичарима да развијају добре односе између наших земаља. ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ
Превоо Ванче БОГОЈЕВ

РЕФОРМА ВОЈСКЕ, НАТО И МЕДИЈИ

Савез новинара СЦГ уприличио је у Београду дводневни семинар за новинаре из бројних редакција да их ближе информисе о реформи Војске и корацима учињеним ка евроатлантским интеграцијама.

Предавања на семинару имали су шеф политичког одељења Амбасаде САД у Београду Густаво Делгадо, који је говорио о основама будућег споразума о безбедносној сарадњи и заштити снага између САД и СЦГ, изасланик одбране Словачке Петер Липтак предочио је реформу војске своје земље након уласка у НАТО, а Владимир Биланшић је говорио о Оебсу и колективној безбедности.

Представници Министарства одбране СЦГ потпуковник Роберт Кордик и капетан Ђорђе Петровић представили су реформу система одбране и активности СЦГ у приближавању Партнерству за мир. Доктор Зоран Драгишић са Факултета цивилне одбране одржао је предавање на тему "СЦГ и НАТО у заједничкој борби против тероризма". Саветник председника Србије за одбрану Бојан Димитријевић изложио је нову политику одбране СЦГ. Амбасадор СЦГ у НАТОу Бранислав Милинковић изнео је разлоге за и против приступања НАТОу, а Светлана Логар из агенције Стратеџик маркетинг саопштила је резултате истраживања јавног мњења у земљи о односу према НАТОу.

Посебно је било занимљиво излагање председника одбора за одбрану Скупштине СЦГ Борислава Бановића. Говорећи о парламентарној контроли војске Бановић је рекао да право моћ није у савезном парламенту, већ код држава чланица, те да Скупштина СЦГ нема праве могућности за контролу система одбране.

С. Ђ.

ФОРУМ БЕЗБЕДНОСТ И ДРУШТВО

Удружење дипломаца Центра "Џорџи К. Маршал" организовало је треће заседање Форума безбедност и друштво, на коме је расправљано о људској безбедности. Након речи добродошлице мр Зорана Јевтића из Министарства одбране и уводних напомена потпуковника Милана Тепшића, учесници Форума покушали су да осветле многа питања савременог концепта безбедности, као што су однос два ентитета – човека и државе; колико се тежиште помера на људско биће као носиоца суверенитета; каква је улога војске и полиције; може ли се говорити о суверенитету силе, те да ли национална припадност на Балкану угрожава безбедност људског бића.

Одговор су покушали да дају Мајкл Мозур из Пакта за стабилност Југоисточне Европе, гост из Албаније Фатмир Занај и представник Удружења дипломаца Македоније др Стојан Кузев. Занимљиво излагање имала је проф. др Драгана Дулић са Факултета цивилне одбране "Операционализација појма људска безбедност: Национални извештај о људској безбедности у Србији 2004".

Одабиром гостију и распоредом тема, Форум је задржао своју већ препознатљиву структуру, дајући три погледа на проблем: евроатлантски, регионални и национални.

С. Ђ.

НОРВЕШКА ДЕЛЕГАЦИЈА У БЕОГРАДУ

Радна група NORDCAPS (Координисани аранжман нордијских земаља у мировним операцијама) боравила је од 22. до 25. новембра у посети Центру за мировне операције. Циљ посете је договор о унапређењу сарадње у 2006. години. Размотрене су и могућности организовања курсева за штабне официре и војне посматраче за представнике ВСЦГ и активности које треба организовати како би Центар постао међународно признат, са сертификатом за спровођење интернационалних курсева.